

บทที่ 3

วิธีดำเนินการวิจัย

ในบทนี้ผู้วิจัยจะอธิบายถึงวิธีการดำเนินการวิจัย โดยแบ่งเป็น 2 ส่วน ส่วนแรกเป็นการอธิบายถึงขั้นตอนในการจัดเตรียมข้อมูลที่ใช้ในงานวิจัย แบ่งย่อยเป็น การคัดเลือกข้อมูลและการรวบรวมข้อมูล ส่วนที่สองเป็นการอธิบายถึงขั้นตอนในการวิเคราะห์ข้อมูล แบ่งเป็น การวิเคราะห์การครอบครองการสนทนาเชิงปริมาณและเชิงปฏิบัติสัมพันธ์ การวิเคราะห์รูปแบบในการครอบครองการสนทนา และการวิเคราะห์ความสัมพันธ์ระหว่างการครอบครองการสนทนายกับบรรทัดฐานในการปฏิบัติสัมพันธ์ รายละเอียดของวิธีการดำเนินการวิจัยแต่ละขั้นตอนมีดังต่อไปนี้

3.1 การจัดเตรียมข้อมูลที่ใช้ในงานวิจัย

การจัดเตรียมข้อมูลที่ใช้ในการวิจัยแบ่งเป็น 2 ขั้นตอน ได้แก่ การคัดเลือกข้อมูล และการรวบรวมข้อมูล

3.1.1 การคัดเลือกข้อมูล

งานวิจัยนี้จะศึกษาการครอบครองการสนทนาของคนไทยโดยใช้ข้อมูลการสนทนาที่เกิดขึ้นจริงและเป็นการสนทนาแบบต่อหน้า (face-to-face) เนื่องจากงานวิจัยนี้ผู้วิจัยต้องการศึกษาการครอบครองการสนทนาในสถานการณ์การสื่อสารแตกต่างกัน ดังนั้นผู้วิจัยจึงกำหนดเกณฑ์ที่ใช้ในการคัดเลือกข้อมูลเพื่อให้ได้สถานการณ์การสื่อสารที่มีระดับความเป็นทางการแตกต่างกัน

ความเป็นทางการของสถานการณ์การสื่อสารมีลักษณะต่อเนื่อง (continuum) ในบางครั้ง เราไม่สามารถบ่งบอกได้อย่างชัดเจนว่าสถานการณ์การสื่อสารนั้นเป็นทางการหรือไม่เป็นทางการ แต่บอกได้เพียงว่าสถานการณ์การสื่อสารนั้นมีระดับความเป็นทางการมาก

หรือน้อยกว่าอีกสถานการณ์หนึ่ง ระดับความเป็นทางการของสถานการณ์การสื่อสารจำแนกได้ด้วยปัจจัย 4 ประการตามแนวคิดของเออร์ไวน์ (Irvine 1979, อ้างถึงใน Bonvillain 1993) ได้แก่

(1) แบบแผน ในสถานการณ์การสื่อสารแบบเป็นทางการจะมีการกำหนดกฎเกี่ยวกับมารยาทในการแต่งกายและการพูดของผู้ร่วมสนทนา นอกจากนี้จะมีการจำกัดสิทธิในการพูดของผู้ร่วมสนทนาให้เป็นไปตามข้อกำหนดแบบใดแบบหนึ่ง

(2) รูปแบบภาษา ในสถานการณ์การสื่อสารแบบเป็นทางการจะใช้ภาษามาตรฐานและมีความสม่ำเสมอในการใช้รูปแบบภาษา และในสถานการณ์การสื่อสารที่มีความเป็นทางการสูงมากขึ้นจะมีการใช้ภาษาสร้างความตลก การเข้าหยา และ การสบถน้อยลง

(3) สถานภาพทางสังคมของผู้ร่วมสนทนา ในสถานการณ์การสื่อสารแบบเป็นทางการจะใช้คำเรียกขานที่แสดงสถานภาพตามตำแหน่งของผู้ร่วมสนทนาแทนการใช้สถานภาพตามความสัมพันธ์ส่วนตัว

(4) ประเด็นในการสื่อสาร การสนทนาในสถานการณ์การสื่อสารแบบเป็นทางการจะมุ่งเน้นไปที่ประเด็นใดประเด็นหนึ่งอย่างชัดเจนและผู้ร่วมสนทนาจะต้องรักษาประเด็นในการสื่อสาร

จากปัจจัยทั้ง 4 ประการดังกล่าว ผู้วิจัยนำมาใช้กำหนดเกณฑ์ในการคัดเลือกข้อมูล เพื่อให้ได้สถานการณ์การสื่อสารที่มีระดับความเป็นทางการแตกต่างกัน โดยกำหนดให้สถานการณ์การสื่อสารที่มีระดับความเป็นทางการสูงจะมีลักษณะดังต่อไปนี้

- 3.1.1.1 มีการจัดลำดับผลัดในการสนทนาดังหน้า
- 3.1.1.2 ใช้ภาษามาตรฐานและมีความสม่ำเสมอในรูปแบบ
- 3.1.1.3 ใช้คำเรียกขานที่แสดงสถานภาพตามตำแหน่งของผู้ร่วมสนทนา
- 3.1.1.4 มีการกำหนดประเด็นหลักในการสนทนาดังหน้า

3.1.2 การรวบรวมข้อมูล

เนื่องจากงานวิจัยนี้ผู้วิจัยต้องการศึกษาการครอบครองสารสนเทศในสถานการณ์การสื่อสารแตกต่างกัน ดังนั้นผู้วิจัยได้นำแนวคิดเรื่องหน่วยที่ใช้ในการสื่อสารของ ซาวิลล์-ทรอยก์ (Saville –Troike, 1982) มาใช้ประกอบการคัดเลือกและรวบรวมข้อมูล ได้ข้อมูลสถานการณ์การสื่อสาร 3 แบบที่มีระดับความเป็นทางการแตกต่างกัน ได้แก่ การสัมภาษณ์ การอภิปรายกลุ่ม และ การคุยกัน

3.1.2.1 การสัมภาษณ์

การสัมภาษณ์ คือ การสื่อสารระหว่างบุคคลสองฝ่ายคือ ผู้สัมภาษณ์และผู้ถูกสัมภาษณ์ โดยมีการกำหนดประเด็นหลักในการสนทนาล่วงหน้า บรรทัดฐานในการปฏิสัมพันธ์ของการสัมภาษณ์นั้นผู้สัมภาษณ์จะมีสถานะเหนือกว่าผู้ถูกสัมภาษณ์ ผู้สัมภาษณ์มีสิทธิในการถามคำถามและผู้ถูกสัมภาษณ์มีหน้าที่ในการตอบคำถามนั้นๆ (คู่มือ 9-10)

ผู้วิจัยเลือกข้อมูลการสัมภาษณ์ด้านธุรกิจและการเมืองเป็นให้เป็นข้อมูลของสถานการณ์การสื่อสารแบบเป็นทางการ เพราะมีระดับความเป็นทางการสูงสุดในสถานการณ์การสื่อสารทั้ง 3 แบบที่นำมาใช้เป็นข้อมูลในงานวิจัยนี้ โดยมีลักษณะดังนี้

- 1) มีการจัดลำดับผลัดในการสนทนาล่วงหน้า
- 2) ใช้ภาษามาตรฐานและมีความสม่ำเสมอในรูปแบบ
- 3) ใช้คำเรียกขานที่แสดงสถานภาพตามตำแหน่งของผู้ร่วมสนทนา
- 4) กำหนดประเด็นหลักในการสนทนาล่วงหน้า

ผู้วิจัยเลือกใช้ข้อมูลการสัมภาษณ์ทางโทรศัพท์ที่มีประเด็นเกี่ยวกับธุรกิจและการเมืองเป็นข้อมูลในงานวิจัยนี้ เก็บข้อมูลการสัมภาษณ์ด้วยวิธีการใช้แถบบันทึกเสียง แล้วจึงนำมาถอดถอดเป็นตัวอักษร ได้ข้อมูลการสัมภาษณ์จำนวน 4 ชิ้น มีความยาวรวม 40 นาที 10 วินาที

ข้อมูลชิ้นที่ 1 “พระราชบัญญัติ” ความยาว 10 นาที 10 วินาที

ข้อมูลชิ้นที่ 2 “การลงทุน” ความยาว 10 นาที 6 วินาที

ข้อมูลชิ้นที่ 3 “กลยุทธ์” ความยาว 10 นาที 9 วินาที

ข้อมูลชิ้นที่ 4 “เทคนิค” ความยาว 9 นาที 45วินาที

3.1.2.2 การอภิปรายกลุ่ม

การอภิปรายกลุ่ม คือ การพูดคุยแลกเปลี่ยนความคิดเห็นกันระหว่างกลุ่มคน 3 คนขึ้นไปที่มีการกำหนดประเด็นหลักที่ใช้ในการอภิปรายล่วงหน้า บรรทัดฐานในการปฏิสัมพันธ์ของการอภิปรายกลุ่มไม่ควรมีส่วนร่วมสนทนาคนใดควบคุมการอภิปรายแต่เพียงผู้เดียว แต่จะมีผู้ร่วมอภิปรายคนหนึ่งที่มีหน้าที่เป็นผู้นำในการอภิปรายโดยตำแหน่งที่มีหน้าที่หลักในการให้แนวทางในการอภิปราย (ดูหน้า 10-11)

ผู้วิจัยเลือกข้อมูลการอภิปรายกลุ่มให้เป็นข้อมูลของสถานการณ์การสื่อสารแบบกึ่งทางการ เพราะมีระดับความเป็นทางการในระดับกลางในสถานการณ์การสื่อสารทั้ง 3 แบบที่นำมาใช้เป็นข้อมูลในงานวิจัยนี้ โดยมีลักษณะดังนี้

- 1) ไม่มีการจัดลำดับผลัดในการสนทนาล่วงหน้า
- 2) ใช้ภาษามาตรฐานและมีความสม่ำเสมอในรูปแบบ
- 3) ใช้คำเรียกขานที่แสดงสถานภาพตามตำแหน่งของผู้ร่วมสนทนา
- 4) กำหนดประเด็นหลักในการสนทนาล่วงหน้า

ผู้วิจัยเลือกใช้ข้อมูลการอภิปรายทางรายการโทรทัศน์เป็นข้อมูลในงานวิจัยนี้เก็บข้อมูลการอภิปรายกลุ่มด้วยวิธีการใช้แถบบันทึกเสียงแล้วจึงนำมาถอดถอดเป็นตัวอักษร ได้ข้อมูลการอภิปรายกลุ่มจำนวน 4 ชิ้น มีความยาวรวม 40 นาที 19 วินาที

ข้อมูลชิ้นที่ 1 “ขอคิดด้วยคน” ความยาว 11 นาที

ข้อมูลชิ้นที่ 2 “เหรียญสองด้าน” ความยาว 10 นาที 3 วินาที

ข้อมูลชิ้นที่ 3 “พักคุยกันหน่อย” ความยาว 10 นาที 11 วินาที

ข้อมูลชิ้นที่ 4 “ฟังความรอบข้าง” ความยาว 9 นาที 5 วินาที

3.1.2.3 การคุยกัน

การคุยกัน คือการพูดคุยโต้ตอบระหว่างผู้ที่มีความสนิทสนมคุ้นเคยกัน โดยไม่มีการกำหนดประเด็นในการสนทนาและบทบาทของผู้ร่วมสนทnal่วงหน้า ตามบรรทัดฐานในการปฏิสัมพันธ์นั้นผู้ร่วมสนทนาในการคุยกันจะมีสถานะเท่าเทียมกันและมีอิสระในการพูด โดยไม่จำกัดอยู่ที่รูปแบบผลัดแบบใดแบบหนึ่ง (คู่มือ 12-13)

ผู้วิจัยเลือกข้อมูลการคุยกันเป็นข้อมูลของสถานการณ์การสื่อสารแบบไม่เป็นทางการ เพราะมีระดับความเป็นทางการในระดับต่ำที่สุดสถานการณ์การสื่อสารทั้ง 3 แบบที่นำมาใช้เป็นข้อมูลในงานวิจัยนี้ โดยมีลักษณะดังนี้

- 1) ไม่มีการจัดลำดับผลัดในการสนทnal่วงหน้า
- 2) มักไม่ใช้ภาษามาตรฐานและมีรูปแบบภาษาแปรไปตามความพอใจของผู้ร่วมสนทนา
- 3) ใช้คำเรียกขานที่แสดงสถานภาพตามความสัมพันธ์ส่วนตัวของผู้ร่วมสนทนา
- 4) ไม่มีการกำหนดประเด็นหลักในการสนทnal่วงหน้า

ผู้วิจัยเลือกใช้ข้อมูลการคุยกันระหว่างเพื่อนเป็นข้อมูลในงานวิจัยนี้ เก็บข้อมูลการคุยกันด้วยวิธีการการใช้แถบบันทึกเสียงแล้วจึงนำมาถอดถอดเป็นคำอักษร ได้ข้อมูลการคุยกันจำนวน 4 ชิ้น มีความยาวรวมรวม 43 นาที 23 วินาที

ข้อมูลชิ้นที่ 1	“สามคนอลเวง”	ความยาว 10 นาที 30 วินาที*
ข้อมูลชิ้นที่ 2	“สัพเพเหระ”	ความยาว 10 นาที 5 วินาที
ข้อมูลบทที่ 3	“เพื่อนเก่า”	ความยาว 11 นาที 14 วินาที**
ข้อมูลบทที่ 4	“โต๊ะจีน”	ความยาว 11 นาที 34 วินาที***

* ผู้วิจัยขอขอบคุณ คุณวัชรพล บุพนมิตร ที่ได้อนุญาตให้ผู้วิจัยใช้ข้อมูลการคุยกันชิ้นนี้เป็นข้อมูลในงานวิจัยนี้

** ผู้วิจัยขอขอบคุณ คุณประไพพรรณ พังฉิม ที่ได้อนุญาตให้ผู้วิจัยใช้ข้อมูลการคุยกันชิ้นนี้เป็นข้อมูลในงานวิจัยนี้

*** ผู้วิจัยขอขอบคุณ คุณตระหนักจิต ทงมี ที่ได้อนุญาตให้ผู้วิจัยใช้เทปบันทึกการสนทนาชิ้นนี้ในงานวิจัย

สรุปเกณฑ์ในการคัดเลือกข้อมูลในงานวิจัยนี้ได้ดังตารางต่อไปนี้

ตารางที่ 3 ตารางแสดงเกณฑ์ในการคัดเลือกข้อมูล

	มีการจัด ลำดับผลัด ในการสนทนา ล่วงหน้า	ใช้รูปแบบภาษา มาตรฐานและ มีความสม่ำเสมอ ในรูปแบบ	ใช้คำเรียกขาน ที่แสดง สถานภาพ ตามตำแหน่ง	มีการกำหนด ประเด็นหลัก ล่วงหน้า	
ทางการ	+	+	+	+	→ การสัมภาษณ์
กึ่งทางการ	-	+	+	+	→ การอภิปรายกลุ่ม
ไม่เป็น ทางการ	-	-	-	-	→ การคุยกัน

3.2 ขั้นตอนการวิเคราะห์ข้อมูล

ผู้วิจัยแบ่งขั้นตอนการวิเคราะห์ข้อมูลเป็น 3 ส่วน ส่วนแรกเป็นการวิเคราะห์การครอบครองการสนทนาเชิงปริมาณและเชิงปฏิสัมพันธ์ ส่วนที่สองเป็นการวิเคราะห์รูปแบบในการครอบครองการสนทนา และส่วนที่สามเป็นการวิเคราะห์ความสัมพันธ์ระหว่างการครอบครองการสนทนากับบรรทัดฐานในการปฏิสัมพันธ์ รายละเอียดของแต่ละขั้นตอนมีดังต่อไปนี้

3.2.1 การวิเคราะห์การครอบครองการสนทนาเชิงปริมาณและเชิงปฏิสัมพันธ์

ในการการวิเคราะห์การครอบครองการสนทนานั้น ผู้วิจัยจะพิจารณาว่าในแต่ละสถานการณ์การสื่อสารนั้นมีผู้ครอบครองการสนทนาหรือไม่และเป็นใคร โดยวิเคราะห์จากการพูดของผู้ร่วมสนทนา แล้วจึงนำผลการวิเคราะห์ที่ได้มาสรุปว่ามีการครอบครองการสนทนาเกิดขึ้นหรือไม่ในแต่ละสถานการณ์การสื่อสาร โดยจะถือว่ามีการครอบครองการสนทนาเกิดขึ้นก็ต่อเมื่อพบผู้ครอบครองการสนทนาในการสนทนานั้น ผู้วิจัยเลือกศึกษาการครอบครองการสนทนา 2 มิติ คือ การครอบครองการสนทนาเชิงปริมาณ และการครอบครองการสนทนาเชิงปฏิสัมพันธ์ แบ่งการวิเคราะห์ได้เป็น 2 ส่วน ส่วนแรกเป็นการวิเคราะห์การครอบครอง

การสนทนาเชิงปริมาณ ส่วนที่สองเป็นการวิเคราะห์การครอบครองการสนทนาเชิงปฏิสัมพันธ์
ดังมีรายละเอียดต่อไปนี้

3.2.1.1 การวิเคราะห์การครอบครองการสนทนาเชิงปริมาณ

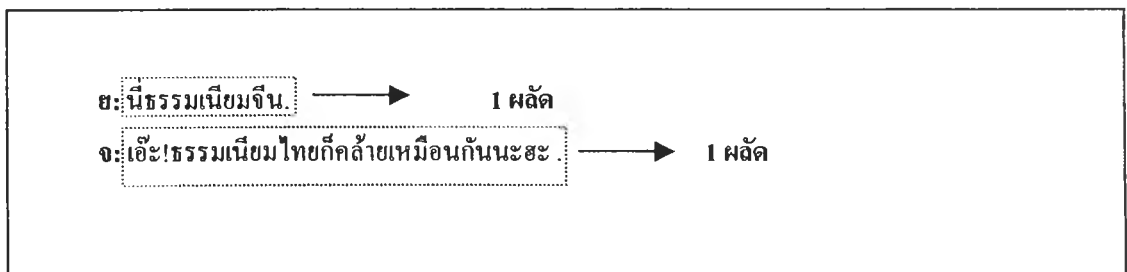
ในการวิเคราะห์การครอบครองการสนทนาเชิงปริมาณนั้น ผู้วิจัย
จะถือว่าการครอบครองการสนทนาเชิงปริมาณเกิดขึ้นในการสนทนาที่ต่อเมื่อมีผู้ร่วมสนทนาคนใด
คนหนึ่งเป็นผู้ครอบครองการสนทนาเชิงปริมาณ ผู้ครอบครองการสนทนาเชิงปริมาณตามแนวคิด
ของไลเนลคือผู้ร่วมสนทนาที่มีปริมาณในการพูด (amount of talk) สูงที่สุด ในการพิจารณาว่า
ผู้ร่วมสนทนาคนใดเป็นผู้ครอบครองการสนทนาเชิงปริมาณนั้น ผู้วิจัยแบ่งการวิเคราะห์เป็น 3 ส่วน
ได้แก่ การวิเคราะห์ความถี่ในการพูดด้วยการนับจำนวนผลัด การวิเคราะห์ปริมาณในการพูดด้วย
การนับจำนวนคำ และการวิเคราะห์ความยาวเฉลี่ยผลัด รายละเอียดของการวิเคราะห์ทั้ง 3 ส่วน
ดังกล่าวมีดังต่อไปนี้

1) การวิเคราะห์ความถี่ในการพูดด้วยจำนวนผลัด

จำนวนของผลัดหรือช่วงในการพูดของผู้ร่วมสนทนาตาม
แนวคิดของแซกส์และคณะเป็นลักษณะหนึ่งที่แสดงการเป็นผู้ครอบครองการสนทนาเชิงปริมาณ
ผู้วิจัยวิเคราะห์ความถี่ในการพูดด้วยวิธีการนับจำนวนผลัด โดยจะถือว่าผู้ร่วมสนทนาที่มีจำนวนผลัด
มากที่สุดเป็นผู้ครอบครองการสนทนาเชิงปริมาณตามแนวคิดของไลเนล ในการวิเคราะห์จำนวน
ผลัด ผู้วิจัยใช้เกณฑ์ในการพิจารณาว่าเป็นผลัด ซึ่งเสนอโดย แทนเนน (Tannen, 1991) กำหนด
ลักษณะของผลัดทำให้สิ่งที่ผู้วิจัยจะนับว่าเป็นผลัดไว้ดังนี้

1.1) ช่วงการพูดของผู้ร่วมสนทนาตั้งแต่เริ่มพูดจนถึงจุดที่
ผู้พูดหยุดพูดและมีการเปลี่ยนตัวผู้พูด โดยไม่มีการขัดจังหวะการพูดจากผู้ร่วมสนทนาคนอื่นเป็น
1 ผลัด

ตัวอย่าง 1

1.2) แม้มีการพูดแทรกเกิดขึ้น หากผู้พูดคนเดิมยังคงพูดต่อไปเรื่อยๆ โดยไม่หยุดและไม่สนใจการแทรก จะถือว่าช่วงการพูดของผู้พูดคนนั้นตั้งแต่เริ่มพูดจนหยุดพูดเป็น 1 ผลัด

ตัวอย่าง 1

ร: ค่ะ, ใต้เครื่องบินนักเรียนเนี่ยมีคนบริจาคมาให้ฝากบอกให้ใต้เครื่องบินนักเรียนนี้เด็กเค้าบอกไม่เอาเลย, เพราะเค้ารู้สึกว่ามันกล [] ยเป็นการว่าเค้า [] ต้องเสียเวลากับการที่ [] ต้องดูแลความสะอาด ▶ 1 ผลัด

ส: [] อ่ะอย่างนี้ [] อีกหน่อยนี้, ถ้าเกิดไป [] ทำงานนี้นะฮะ, เข้าไปในโรงงานที่เค้า

1.3) ช่วงการพูดตั้งแต่เริ่มพูดจนหยุดพูดที่เกิดขึ้นขณะที่ผู้ร่วมสนทนาคนอื่นกำลังพูดอยู่และทำให้เกิดเสียงพูดซ้อนกัน เป็น 1 ผลัด

ตัวอย่าง 1

จ: = [] เร็วป่อแม่จะ [] ไปเรียน โดยที่เห็นมั๊ยะละ, ก็อาจารย์ก็พูดเองนะว่าเสาร์อาทิตย์ทำไมถึงไม่ไปเรียนแล้วแต่ง-

ส: [] ทำไมถึงสรุ [] → 1 ผลัด

ตัวอย่าง 2

ต: = ย่อมนะครับ. ซึ่งทั้งสอง ทั้งสองเรื่องนั้นผมว่าเป็นเรื่องที: ที่มีความทันสมัยมากนะนะครับ [] รัฐบาล

ถ: [] เรียกว่า []

[] เห็นปัญหา และ เหมือนจะแก้ตรงจุดแล้วละ → 1 ผลัด

ตัวอย่าง 3

ร: ค่ะ, ใต้เครื่องแบบนักเรียนเนี่ยมีคนบริจาคมาให้พอบอกให้ใส่เครื่องแบบนักเรียนนี้เด็กเค้าบอกไม่เอาเลย, เพราะเค้ารู้สึกว่ามันกลายเป็นการว่า ค้าต้องเสียเวลา กับการที่ต้องดูแลความ สะอาด

สุ: อะอย่างนี้ → 1 ผลัด อีกหน่อยนี่, ถ้าเกิดไป ทำงานนี้นะฮะ, เข้าไปในโรงงาน ที่เค้าให้

แต่งเครื่องแบบนี้, แกคงไม่ยอมทำงาน → 1 ผลัด

1.4) ถ้อยคำที่ใช้ในการแสดงการตอบสนอง (feedback)

ของผู้ฟังเพื่อให้ผู้พูดทราบว่าตนเองยังตั้งใจฟังอยู่ที่ไม่ได้เกิดขึ้นขณะที่ผู้พูดคนอื่นกำลังพูดอยู่ เป็น 1 ผลัด

ตัวอย่าง

ถ : เรียกว่า เห็นปัญหาและ เหมือนจะแก้ตรงจุดแล้วละ

ค : ครับ → 1 ผลัด

ฉ : ค่ะ → 1 ผลัด

1.5) ถ้อยคำเออออ (back channelling) หรือ ถ้อยคำสั้นๆ ที่มี

วัตถุประสงค์เพื่อแสดงการตอบสนองของผู้ฟังที่มีต่อสิ่งที่ผู้พูดกำลังพูดอยู่ที่เกิดขึ้นระหว่างที่ผู้สนทนาคนอื่นกำลังพูดแต่ไม่รบกวนหรือทำให้การพูดของผู้พูดคนเดิมสะดุดหรือติดขัดและไม่ทำให้เกิดการเปลี่ยนแปลงประเด็นในการสนทนา ไม่นับว่าเป็นผลัด

ตัวอย่าง 1

ค : =แล้วสมาชิกได้ประโยชน์, นะครับ, สมาชิกของ SME ก็จะไปเข้าสมาคมนั่น.

ฉ : ค่ะ → ถ้อยคำเออออ ไม่นับเป็นผลัด

ตัวอย่าง 2

ต : ไอ้การจะไปเหมารวมอย่างนั้นมันไม่ได้, มันไม่ถูกต้อง.
 ถ : ใช่ค่ะ. → ถ้อยคำเออออ ไม่นับเป็นผลัด

ตัวอย่าง 3

ต : ต้องใช้เงินเป็นล้านล้าน, กว่าจะออกมาเป็นเรื่องนั้นะคะ
 ถ : โอ้โห! → ถ้อยคำเออออ ไม่นับเป็นผลัด

2) การวิเคราะห์ปริมาณในการพูดด้วยการนับจำนวนคำ

จำนวนคำในการพูดของผู้ร่วมสนทนาเป็นอีกลักษณะหนึ่ง ที่แสดงการเป็นผู้ครอบครองการสนทนาเชิงปริมาณ ผู้วิจัยนับจำนวนคำของผู้ร่วมสนทนาโดยใช้โปรแกรมการนับจำนวนคำในชุดโปรแกรมไมโครซอฟท์เวิร์ด และไม่นำถ้อยคำเออออมานับจำนวนคำ ผู้ร่วมสนทนาที่มีจำนวนคำในการพูดมากที่สุดเป็นลักษณะหนึ่งของผู้ที่ครอบครองการสนทนาเชิงปริมาณตามแนวคิดของไถเนล

3) การวิเคราะห์ความยาวผลัดโดยเฉลี่ย

ความยาวผลัดโดยเฉลี่ยของผู้ร่วมสนทนาเป็นอีกลักษณะหนึ่ง ที่แสดงการเป็นผู้ครอบครองการสนทนาเชิงปริมาณ ในการวิเคราะห์เพื่อหาความยาวผลัดโดยเฉลี่ยของผู้ร่วมสนทนา นั้น ผู้วิจัยจะนำจำนวนคำทั้งหมดมาหารด้วยจำนวนผลัด ผู้ร่วมสนทนาที่มีความยาวผลัดโดยเฉลี่ยสูงที่สุดเป็นลักษณะหนึ่งของผู้ที่ครอบครองการสนทนาเชิงปริมาณตามแนวคิดของไถเนล

สรุปได้ว่า ในการวิเคราะห์การครอบครองการสนทนาเชิงปริมาณ ผู้วิจัยจะถือว่าการครอบครองการสนทนาเชิงปริมาณเกิดขึ้นในการสนทนาดังกล่าวเมื่อมีผู้ร่วมสนทนาคนใดคนหนึ่งเป็นผู้ครอบครองการสนทนาเชิงปริมาณ ผู้ครอบครองการสนทนาเชิงปริมาณในงานวิจัยนี้ คือ ผู้ร่วมสนทนาที่มีจำนวนผลัด จำนวนคำ และความยาวเฉลี่ยของผลัดสูงที่สุด

3.2.1.2 การวิเคราะห์การครอบครองการสนทนาเชิงปฏิสัมพันธ์

ในการวิเคราะห์การครอบครองการสนทนาเชิงปฏิสัมพันธ์นั้น

ผู้วิจัยจะถือว่ามีการครอบครองการสนทนาเชิงปฏิสัมพันธ์เกิดขึ้นในการสนทนาที่ต่อเมื่อมีผู้ร่วมสนทนาคนใดคนหนึ่งเป็นผู้ครอบครองการสนทนาเชิงปฏิสัมพันธ์ ผู้ครอบครองการสนทนาเชิงปฏิสัมพันธ์ตามแนวคิดเรื่องการครอบครองการสนทนาของไลเนล คือ ผู้ที่เป็นฝ่ายกำหนดบทบาทให้อีกฝ่ายหนึ่งทำตาม ไลเนลแบ่งลักษณะในการปฏิสัมพันธ์ในการสนทนาได้เป็น 2 ฝ่าย คือ ฝ่ายเริ่ม และ ฝ่ายรับ ผู้ร่วมสนทนาที่มีลักษณะของการเป็นฝ่ายเริ่มมากที่สุด คือผู้ที่ครอบครองการสนทนาด้านการปฏิสัมพันธ์ ลักษณะของการเป็นฝ่ายเริ่มตามแนวคิดของไลเนล แบ่งได้เป็น 3 ลักษณะได้แก่ 1) การชี้นำ คือการที่ผู้พูดพยายามที่จะชี้นำหรือผลักดันให้ผู้ร่วมสนทนาคนอื่นๆ ตอบสนองตนภายใต้เงื่อนไขบางอย่าง 2) การควบคุม คือ การแสดงปฏิกิริยาต่อเนื้อหาที่อยู่ในผลัดของผู้พูดคนอื่นด้วยการแสดงความเห็นประเมินคุณค่า และ 3) การขัดขวาง คือ การขัดขวางการมีบทบาทและการมีส่วนร่วมในการสนทนาของผู้ร่วมสนทนาคนอื่น

จากลักษณะของการเป็นฝ่ายเริ่มทั้ง 3 ลักษณะตามแนวคิดของไลเนลนั้น ผู้วิจัยนำลักษณะของการเป็นฝ่ายเริ่ม 2 ลักษณะ คือ การชี้นำ และการขัดขวาง มาใช้ในการกำหนดเกณฑ์ในการวิเคราะห์การปฏิสัมพันธ์ของผู้ร่วมสนทนา โดยแบ่งการวิเคราะห์เป็น 2 ส่วน ส่วนแรกคือการวิเคราะห์การพูดแทรก ส่วนที่สองคือการวิเคราะห์วงจกรวมชี้นำ โดยมีรายละเอียดดังต่อไปนี้

1) การวิเคราะห์การพูดแทรก

การพูดแทรกเป็นลักษณะหนึ่ง que แสดงการเป็นผู้ครอบครองการสนทนาเชิงปฏิสัมพันธ์ โดยมีลักษณะตรงกับลักษณะของการเป็นฝ่ายเริ่มแบบการขัดขวางตามแนวคิดของไลเนล

เพื่อให้การวิเคราะห์ข้อมูลชัดเจนขึ้น ผู้วิจัยจะใช้แนวคิดเรื่องการพูดแทรก ซึ่งเสนอโดย เจมส์และคลาร์ค (James and Clarke, 1993) มาเป็นแนวในการวิเคราะห์ โดยเจมส์และคลาร์คแบ่งการพูดแทรกเป็นสองชนิด คือ การพูดแทรกสำเร็จ และ การพูดแทรกไม่สำเร็จ

ก. การพูดแทรกสำเร็จ (Successful interruption) คือ สถานการณ์เมื่อขณะที่ ก. พูดอยู่ ข. พูดแทรกขึ้นมาส่งผลให้ ก. หยุดพูด

ตัวอย่าง

สุ: อาจารย์พูดเอง, สีเขียวตัดนั้น, สีแดงตัดนั้น, สีเหลืองตัดนั้น. นั่นเค้าแสดงถึงความ:: สามารถ
เฉพาะ

ค้านะตรงนี้ [จีนใส่ม้วนนี้
ถ้าไม่เชื่อขงชาญก็ไม่ได้.] → การพูดแทรกสำเร็จ

ข. การพูดแทรกไม่สำเร็จ (Nonsuccessful interruption)

คือสถานการณ์เมื่อขณะที่ ก. พูดอยู่ ข. พูดแทรกขึ้นแต่ ก. ยังคงพูดต่อ

ตัวอย่าง

จ: ก็เพราะแบบนี้::เนี่ย, โรงเรียน กวดวิชาจึงขายดี, เพราะเขาจึงรู้ว่าเค้าอยากจะ
เรียน [เร้ารบพ่อแม่] จะไปเรียน โดยที่เห็นมัยละ, ก็อาจารย์ก็พูดเองนะว่าเสาร์อาทิตย์ทำไมถึงไม่ไปเรียนแล้ว=
สุ: [ทำไมถึงสรุป] → การพูดแทรกไม่สำเร็จ

ในการวิเคราะห์การพูดแทรกนั้น ผู้วิจัยจะถือว่าผู้ร่วมสนทนาที่มีการพูดแทรกสำเร็จสูงสุดเป็นลักษณะหนึ่งของผู้ครอบครองการสนทนาเชิงปฏิสัมพันธ์

2) การวิเคราะห์วัจนกรรมชี้แนะ

วัจนกรรมชี้แนะหรือการแสดงเจตนาให้ผู้ฟังทำสิ่งใดสิ่งหนึ่งด้วยถ้อยคำ ได้แก่ การถามการสั่ง เป็นลักษณะหนึ่งที่แสดงการเป็นผู้ครอบครองการสนทนาเชิงปฏิสัมพันธ์โดยมีลักษณะตรงกับลักษณะของการเป็นฝ่ายเริ่มแบบการชี้แนะตามแนวคิดของไทเนล วัจนกรรมชี้แนะที่แสดงการเป็นผู้ครอบครองการสนทนานั้นจะต้องเป็นวัจนกรรมที่ได้รับผลตอบรับ กล่าวคือ เมื่อแสดงการถามก็จะต้องได้รับคำตอบไม่ว่าจะเป็นคำตอบที่ตรงคำถามหรือไม่ก็ตาม และเมื่อแสดงการสั่งก็ต้องได้รับการปฏิบัติตามคำสั่งนั้นๆ ผู้วิจัยจะถือว่าผู้ร่วมสนทนาที่มีวัจนกรรมชี้แนะสูงสุดเป็นลักษณะหนึ่งของผู้ครอบครองการสนทนาเชิงปฏิสัมพันธ์

ตัวอย่าง 1

ร: ถ้าใส่เครื่องแบบแล้วเค้าบอกอีกอึดเลยค่ะ, เด็กบอกไม่ชอบ

ส: เคยลองมั้ฮะ? → **วังนกรรมชี่นำ**

ร: เคยลองค่ะ, หา

ส: ให้ใส่ เครื่องแบบยังไ้ครับ. → **วังนกรรมชี่นำ**

ร: ค่ะ, ใส่เครื่องแบบนักเรียนเนี่ยมีคนบริจาออกมาให้พอบอกให้ใส่เครื่องแบบนักเรียนนี้เด็กเค้าบอกไม่เอาเลย, เพราะเค้ารู้ดีว่ามันกลายเป็นการว่า เค้าต้อง เสียเวลากับการที่ต้องดูแลความสะอาด

ตัวอย่าง 2

ส: =ไหนอาจารย์สมพงษ์ลองชี่ฮะลอง. → **วังนกรรมชี่นำ**

ส: เอ่อ, __คืออย่างนี้ฮะเวลาที่ที่โรงเรียนของ:ครูแอ้วเนี่ย, นะครับ. ผมอยากให้, วิเคราะห์ชั้กนิตินึงก็คือว่า, โรงเรียน

สรุปได้ว่า ในการวิเคราะห์การครอบครองการสนทนาเชิงปฏิสัมพันธ์ ผู้วิจัยจะถือว่าการครอบครองการสนทนาเชิงปฏิสัมพันธ์เกิดขึ้นในการสนทนา ก็ต่อเมื่อมีผู้ร่วมสนทนาคนใดคนหนึ่งเป็นผู้ครอบครองการสนทนาเชิงปฏิสัมพันธ์ ผู้ครอบครองการสนทนาเชิงปฏิสัมพันธ์ในงานวิจัยนี้ คือ ผู้ร่วมสนทนาที่มีจำนวนการพูดแทรกสำเร็จและวังนกรรมชี่นำสูงที่สุด

3.2.2 การวิเคราะห์รูปแบบการครอบครองการสนทนา

ในส่วนนี้ผู้วิจัยจะทำการวิเคราะห์รูปแบบการครอบครองการสนทนาที่ปรากฏในแต่ละสถานการณ์การสื่อสาร ตามที่สรุปได้จากการวิเคราะห์การครอบครองการสนทนาทั้ง 2 มิติ คือ การครอบครองการสนทนาเชิงปริมาณและการครอบครองการสนทนาเชิงปฏิสัมพันธ์

3.2.3. การวิเคราะห์ความสัมพันธ์ระหว่างการครอบครองการสนทนากับบรรทัดฐาน
ในการปฏิสัมพันธ์

ในส่วนนี้ผู้วิจัยจะทำการวิเคราะห์เปรียบเทียบการครอบครองการสนทนากับบรรทัดฐานในการปฏิสัมพันธ์ เพื่อหาความสัมพันธ์ระหว่างการครอบครองการสนทนากับบรรทัดฐานในการปฏิสัมพันธ์ในแต่ละสถานการณ์การสื่อสาร

ในบทต่อไปผู้วิจัยจะนำเสนอผลการวิเคราะห์การครอบครองการสนทนาเชิงปริมาณและเชิงปฏิสัมพันธ์ในสถานการณ์การสื่อสารทั้ง 3 แบบ